

XV. 13. 1d. 2. n.

2

Írástjegyzék

Förgegy: Ismeretlekek és ismeretlen kiadóktól

és azok és kiadóik által készített munkálatok irat-

mányai. 1882. máj. 7-iki közgyűléséből.

Contributio
et
Commissarium

Megyei Levéltár
Nyíregyháza

Novus 109
et 1871
Novus 1871

Eszrevételek

az országos Küldöttségnek az
adó és birtosság tárgyában tett
munkélatára Szatmár Vármé-
gyében Károlyban Majus 7d. 1832b
tartott Hőrgyüléséből

Az adó és birtosságok illető mun-
kátat becsi vagy fogya torásait
a gyatorlásba vesél fogja kimutat-
ni; s mivel itt a theoria gyábran
hibáknak mérheti art, ami hasznó-
san fog kiütni, s hibátlannak art,
ami előjárnak megfelelően nem
fog: nem tartottul tanácsosnak
a tárgyba általánoson és mélyen
bele érszedni. Egyes, és rövid jegy-
zetek mind az, a mit előterjesztend.

1.

A hadi adónak a törvényhatóságol-
sa, s a törvényhatóságok által a
helységekbe s egyes adókatra kendő
felosztásáról.

Az adófelosztást illető rész Sd. Era
megjegyzésként, hogy ott a kölcsönvett
igamashátról említés nem tésedik,
pedig az A. bővűs táblának egyik
osztálya azolnak van szánva, ki-
vámának tchis említés tésedni.
És mélián; mert a kölcsönvett
mashál' kihagyása csak visszaé-
lésnek nyisna táges útat. Nem
fogná e akkor minden adóró köl-
csön mashával mivelni földes,
csak hogy az adó alól kibujhasson?
Máskol ugyan nem látját igazságos-
nak, hogy ugyan azon mashátról
mind a tulajdonos, mind a kölcsön

vevő fixessen. De meg kell gondolnunk, miképen az országos föld-
dönés az adókiegészítés rendszerét nem
a phisiotratat alkijain építeni, s kö-
vetkezőleg igazsággal egyező minden-
nek, annál az adóronat valóragos hasz-
nos haszn, megrovatni. Már pedig
mind a kölcsönadó az adóerő jöve-
delmet szed; mind a kölcsönvevő köl-
csönt, mivelhetéséért hasznos lát, s é-
pen úgy megrovatthat, mint az áren-
dás. Magában érthető mindarával, hogy
a kölcsönvett máshának könnyebb a-
dózási teher alatt kell a saját mar-
hánál felüldnie; illő lévén a teher-
nek a szeréni orszámi fel, mint a
hasznosítással kisebb, vagy nagyobb mér-
séké természetesen hozzá magával.

Ugyan ezen Ében az esztendő
tínókat a rovás alól kivéseni a-
hajszánót. Nem lehet mondani, hogy
az annyi idő máshá gardájának
hasznos használta.

A' 8 §. világosítását kíván; mert
a káposzta, dohány s több ilyen jö-
vedelem esat ott rovaszhatik meg, hol
káposzta s több ilyen termés a belső
telken kívül merő földből jön; mivel
a belső telék és kert különösen meg-
rova lévén, kétszeres teher alá nem
vettethetik.

A' 14d. Ében említett poena dup-
li a vagyonát harugul feladó pa-
raszt ellen, talán jobb lenne ha
más büntetéssel kísértemét fel;
mert felő, hogy a poena dupli
talán tehesebb büntetés lenne,
mint elbírhathná. Minden szerfe-
letti büntetés pedig orélyát elhi-
bázra.

tausszal, a' mezci nagyobb mun-
ta' beállása elön kellene sürgetés-
re szorítani; őszel pedig a' föld-
művelésből előtes, s azon termés-
seles, kil a' földművelőnek szűk-
ségis ruhadarabokkal foglalatoss-
kodnat; s így mindentis a' maga
tönnyelményeihez képest.

A' pénztárral mitéus bánásról
szóló cikkely' Et Gra, s általában
az assignatióról szóló Et Gra cím-
reviselint ez:

Szükséges lenne az adószedő hiva-
talt nem csak a' pénztár s annak
járó számadásával hibátlan bá-
násra, hanem ama is közelemben, hogy
minden rendezlen assignatióról
legalább egy harmadrészben felletni
tanorranat. Hosszú tapasztalás
bizonyítja, mitéus az adószedőt
a' gyűléseiről s az alispányi szűk-
től bizonyos szinél alatt gily as-
signatiótat esztörölhetnek ki, mely-
tyel es az egész pénztár al-
talnérese usán lehet vala cím-
revisni, hogy nem legjobb rend-
del adattal ki. Az illy esetekre
hát mit kell elterdelni? Igazvá-
gose, hogy minis eddig, ugy es-
tén is az adószedőt illy tönnyel-
ményekben is az assignatióval
federve legyenek? Hiszen a' pénz-
tár' mindentori általános felvé-
sés csak őt tudhajtát; követség-
leg az assignatiót rendezlen vol-
tán is metik lehet és kell leg-
jobbán tudniot. Illő tehát ha
a' rendezlenségelen felletre fog-
nat szorítani. Aramban e' se-

leleve Szervitatus természetesen
vonja maga után azon juss, hogy
minden assignatio az adószedő és
számvevő egyezésével történhessék;
és annál fogva őt tetten a' Körgyű.
lév assignatiójánál is ottlalt el,
len mondhasanak. Meggőrienkerit
ugyan, hogy az ellenmondás el nem
fogadhatik; és illyentor az assigna.
tiós, legyen az bár milyen, el kell
ugyan fogadni, de ugyan akkor
az ellenmondás a' számadásban be,
bizonyításván, a' harmad részről
törvönző felelet megszünt. — Egybe,
vánt az assignatióról, az é' tárgy.
ban javallott törvényezikely' által,
máival még szö fog történni. (Szer.
nél fogva a' házi tár' érdeklő Seje.
zet' 43 Sra törvönző jegyzetét is
ott kell elmondatnia. Ezen Sejezet'
entitíveter mindazáltal lehesen
hallgatással elm ellörnűnt az or.
szág' sol részeiben kijelentett azon
véleményt, hogy a' házi tár' egy
nagy egészítő része, t. i. az ország.
gyűlési napi bírel 'a' tisztí fixese.
sel a' nemesség által teljesítessenek.
Az Országgyűlési napiben illető,
leg a' oláca elrendeléseiről szöl.
ló X. törvényjavallatra ten évszerevé
selintben is véresit szö; és itt a' nél.
kül, hogy az ott állókat ismerelni
akarnól, a' nélkül, hogy ezt a' szá.
zad' felvilágosodottságából meri.
ten, és igazságon törvényen és bölcs
előrelátáson épült vélekedés ottlalt
párfogolmi szükségességet vélnöl
csarl. Mátyás Királyunk 17 dec.
resumánál 64d. ezikelyes irjat

ki, hogy az a Hód. M. László Hód.
secretuma t. erikelyében álló ada,
sokkal öszovessestessék, s az onnan
öntényi folyó követerés minden
további elostodással, kihonaratol,
is követeresével nélkül, elaróti e.
lön is világos lehessen. t. Mátyás
entisere H. decretumánál 64d.
erikelye szóról szóra ez:

Item, quia ex Comitatibus se,
pe numero universitat nobi,
lium, interdum pro rebus Re,
liis Comitatibus, interdum ve,
ro jussu Regis Mltis, nuncios
& electos nobiles ad Mltam Re,
giam mittere solet, nonnulli
autem sunt, tam spirituales,
quam etiam seculares domini
& item nobiles, Abbates, Prop,
siti, Capitula & conventus, qui
instar aliorum de bonis ipsorum
expensas hujusmodi nuncios &
electis dare recusant, & se ab hu,
jusmodi expensarum contributio,
ne penitus subtrahunt. Quia in
re universitati nobilium, & sp,
tissimum, qui inferioris condi,
tionis existunt, non medioeris
injuria inferri dignoscitur. Quia
re presenti decreto sancitum
est: quod a modo omnes & sin,
guli cujuscunque status & con,
ditionis possessionarij homines
electant, & in quocunque Comita,
tu constituantur, expensas per Co,
munitatem disponendas, de bonis
& possessionibus suis ad ratam
portionem, sive sortem eorundem
in medium Comunitatis semper
persolvere & persolvi facere debeant

& teneantur. deinceps tamen illis
dominiis, Prelatis, Baronibus, et
terisque possessionariis, qui tempore
Congregationis ad Regiam Matrem
nominatim & personaliter per litem
ras vocabuntur, verumtamen alias,
cum scilicet factum Comitis a,
gisur, quilibet contribuere teneatur.
Aeniseuses autem Comes illius Co,
mitatus, etiam cum gravaminibus
in salibus fieri solitis, hocesse,
onere trium marcarum levis pen,
deris compellere debeat & teneatur.

E' törvény erikely' emlekezésénél
fogva ohajranót, hogy az országgyű,
lési napib' értekel' felét a' nemes,
ség fixosse.

III.

Javallat a' városi képviselőknél
elrendeléséről.

A' városi képviselőknél nemve ész,
revéslebbe nem eszteként; mi,
vel ezen tárgyat az illető városi
küldöttségel minden bizomnyal
gyakorlatosabb szemmel fogják se,
kiushetni. Annál fogva rövidesen
eset egyedül ezt jegyeztem meg: a'
30. §' értelmében az adószedő hi,
vasal' számadásainak megvizsgálá,
lására a' városban lakó nemesel,
nel meg kell hívattatni, a' polgá,
ról pedig, ha megjeleni a' tarna,
becserizem. Nem lehetne e' vagy is
inkább nem kellene e' a' polgároktól
ezen becserizési ügy módosítani,
hogy a' megjelenő polgárokat jussa
legyen a' maga lehető észrevise,
lés előadni? Ha valán ez a' városi
szótárban még most nyitás

lenne is; de az országos alkalmán
vagyban minden bizomnyal a
maga helyén fogna állani. Merz
hogyan tarthatnák ez különös
mel azon országban, hol a megyei
gyűlést az illy különbség nélkül
törvény körbeszöktetésre napontkint
szükséges példét mutatnak?

IV.

A' pénzüsaral' elrendelésére
néve javallott törvényekkel

† Országgyűlés
Az Adószedőktől

Az adószedőket tárgyoló törvényekkel
alkalmával követelő évről
vétele adja elő magokat.

1., Az Adószedő minden esztendő
végével számadását beadására
szorított; ha közelességéi Jász,
pányi megintés után háromhó
nap alatt nem teljesíték, hivatal
tábul haladit nélkül mordítás
sét ki, s helyére a Megyei Adószedő
egyénisével a követelő szedő
jűdésig orvos nevesseit.

2., A' H. Tanács az adószedői
számadásoknál a Megyétől oda
értéséskül számlálva, legfelebb
esztendő alatt leendő megintés
gálására közelességét. Ha talán
az e tárgyban dolgozó személyek
elég számmal nem lenniének,
semmi sem lenne könnyebb, mint
a' bizományosokról törvényekkel
ról, beosztásokról a' törvényhatósá
ságotat értesítő hivatalbéliet
is a' számadást vizsgálására
fordítani; az értesítés pedig

törvényjavallat e' szerinti mód,
szisztematik.

V.

A' Hasonaság' szállításáról és tar-
tásáról, és a' Hasonai regula-
mensumról.

A' Hasonai szállítás és tartás 'al-
talán fogva minden viszonyok
egy felől a' törvényhatóságot és
adózó nép, más felől a' Hasonaság
között az országos dolgok' legfon-
tosabbjait köze tartornak. Amelyi-
val inkább tartornak pedig, mi-
vel a' Szász' költségvetés viselő
néporszály a' Hasonaságén szer-
helteit legnagyobb mértékben;
nem csak az annak tartására
szükséges pénz mennyiségét fizet-
vén; hanem e' pénz mennyisé-
gen felül természetmennyel is a'
piaczinál olcsóbb áron odaadni
tartorván. Ez olcsó árból eredő
vesztés az, a' mi az adózó né-
pet minden súlyai között legon-
lyosabban nyomja, mivel az nem
egyébb, mint a' való országosan
szabott adónak mérték és teljes
nélkül, egyedül a' könnyű természet
törvényes állásától függő min-
dentöri megzavarítása.

Hirdetés alatt van: mi lenne jobb
az e, hogy a' Hasonaság ezennel
is az adózó nép által szolgálta-
son természetmennyel tartassék?
Vagy az e, hogy a' Hasonaság
a' királyi kincstár gondviselésé-
re bízassék? Az Orsz. Küldöttség

Mária Theresia király aintuál az
1751. évi regulamensumban az
nyilatkozataványához képest abban
állapodott meg, hogy az adózó nép
állapojában még most sem tör,
sint meg az a változás, minél
fogva a Sinesvárból leendő tartás
által könnyebbülést nyelhetne. É
ha a dolog a maga eredeti célja
szerint belinjűl, ragadni nem is
lehet, hogy ha a jobbágy kivételesen
helyett természetel fizetheti ki,
legalább száltságja adóját, az
által sorsa könnyebbé sereket.
Igen; de a dolog, mostani fel-
vése az eredeti célról egészen
távol van. Mert a regulamensum
változtatásának maradván, a ter,
mél most is csak a nyolcvan év
előtti áron tudatit be; így tör,
nyitva helyett hova tovább neve,
kedő subyosadás okozait általa.
É így áltván dologot, ismét megu,
jishasjút a ténylest. a szatonaai,
got kir. Sinesvárból tartani nem
jobb lenne e?

Mi ugyan azt hisszük jobb lenne;
mert

1., ha a regulamensum az a
piaczi árig felmentésnél is, még
is a deperclitát költsékesen meg
nem szűrménel, a természetel,
gátlásos alkalmával esni szo,
kon körök, és az adózó népet
arral egyűsjáró sok rándbeli há,
borgattatásai és szaroltságai min,
dolgossó vesztéséget okozván. A

bizonyos hivatalos újság által
kérni meg, és az ilyen újság
járásait a törvényhatóságok kö-
zeleségeit köze szemlálni.

3., A' pénztár' általvételében és
adásában törvényi szótól zavaról
elvárosítására talán semmi vala,
mit, ha székújítás után a' hivata-
lából való Adószedő székadása,
sok az esztendő végéig leendő visé-
lésre közelesse; így esztendői
székadását helyesen bevégezve
adná által a' pénztár' közelesse.

E' három pontban kért esztendő-
vételint az általatti törvényesíté-
selyben világos szavakkal kifejez-
senni ohajjánól.

2. Cikkely

a' nemesek városi adójáról

azon törvényesítékelyben, melly a'
nemesek városi adójáról kért
javallatba, az mondandó hogy a'
meg nem fizetett adó miatt in-
duló summás pörben a' nemes-
ek véseti adómentesség kérdés
alá se jöhessen. Minden szabad
kéj' elvárosítására hazánk fele-
álló törvényeiben is támaszkod-
va ohajjánól még ezen városi adó-
ide kért: az adómentesség ké-
rdés alá ne jöhessen, kivéve azon
eset, ha az adó törlesztés a' kö-
zeles alatt nemes meghívva nem
volt.

3. Cikkely

A' méltatlan assignasiótról

Az assignasiótról, vagy fizetési ra-
deléséről szóló cikkely a' vár-

megjél elrendeléséről szóló 1. tör.,
vényonokhely 4d. Sajat önkéntes
seben hozatom. Itt tehát ezen most
említett Sra tett jegyzetűntet kell ne,
kint is emlékeztetbe hozom. Ezen
jegyzet tehát így vagyon:

A' Adit S. a'ni illeti, hogy fizet,
viset közzületéből ne tösenhet,
venet, helyes. De szarados sapasza,
lás mutatja, hogy a' közzület,
seben is a' fizetetését illő figye-
lem nélkül szólat rendelkezni.

A' szaroz tárgy nem érdekeltm
aron kívül, ki miatta felel
sazonik. De ki saronik felel
ott hol a' tett az egész közzület?

A' költségét vagy rendezet, vagy
rendelenet. Nem lenne e ezébera,
nyos, ha a' rendez költségét fizet,
teset az Alispány és Számvevő al-
tal felel, sehe alatt tösenet?

Az Alispányt közelezni kellene,
hogy az illy fizetetéséről minden
közzületen hivatalos jelensét
tegyen; és erről saját jegyzötönje vi-
tethetné.

A' rendkívüli költségét illető-
leg, azokat a' Számvevő közzület-
ben előterjeszhetné, hol helyben
hagyasván az előlülő, és legalább
has Táblabiro által aláíratat,
né. Ha az illy gondoskodást
a' nemességi bizonyítványokra
szükségét; mennyivel szűke-
sebbel foghat tenni a' pénztá-
ral bándora néve?

Midőn ez észre vesetűntet
ismételjél, egyszerűen kijelent,
jél ohajszavulhat, bár a' tör. alatt

melly bajot a' Hincstárból leendő
társas által megszüntetnénél.

2., Mert így az adózó a' korona,
szállás, serházál is megszabadul,
na; i' a' törvény' ellenére ugyan, de
még is nagyon keves törvényi szótól
ingyenszolgálati elektől i' több
éfélettől megmeneszenél.

3., Az, hogy az adó a' kermé,
szemben szolgálattal semmivel
fizettesít, i' következőleg az adózó
a' maga adóját könnyebben se,
beszitheti, nem egyetemi kiser,
jedésű ol' a' kinessári társas
ellen. Mivel sajnos talán szerez
igen sok helységet most is kiser
pénzen szótól a' rájot veszt
semmit megvásárolni.

E' szerez nem lenne talán exél
ellen, ha a' dependitát helyett bizo,
nyos jöszölét summa adatról a'
contributio' mennyiségéhez, i' a'
kinessári társas gyakorlatba vésemél
i' így azon jöszölét summa az or,
szag, törvényhatóságaira egyaránt az
tárnél fel, i' azon eránytalanságis
mit most a' dependitátnál nem
mindenütt egyforma szenvedése e,
kor, megszüntve.

i' feltevéen, hogy nem lenne jobb;
az még sem szenved semmi eszt
késéget, hogy a' regulamentummi
társas az adózó nézet lassan ként
deübecsi; i' következőleg annál
megmeneséséről gondoskodni ne,
gyon szűtséges. A' megmenesés
már vagy úgy törvényhez, ha a'
regulamentummos elhagyván, más

módos teresült; vagy úgy, ha a
regulamentummi törvénnyel maradván
a termék a maga egész árában
vérsít be. Ezzel figyelmes érdemmel,
azon vélemény, mi szerint a regu-
lamentummal, miután az adókat
a törvényhozó rész által kellene a
örökösekről országgyűlésre min-
den három évben meghatározni,
sami. Ugy látjuk, ez a célra
lén közelített, s mi, szerényjök-
ben nem gondolhatván, övömmel
sőt az magunké. Egy éven át
is igazsággal egyetértés salálván
hogy mindezt a 1775-ös évi
örökösekről az adó nagy tárgya
a törvényhozó nagy részre kiterjed,
sőt legbiztos ugyan arra bízva,
sőt az adóval szoros, az az a
dolog mostani felvételében elvált,
hasatlan tapasztalatban álló regu-
lamentum is; a gyertyapénzen
(Cruceifer salgamatis) törvényre,
vezetés vesztéség minden esetre
ide érte.

Megyei Levéltár
Nyíregyháza

I. Rész

A' Kaszonas állításról és törvényről

Az törvénnyel. Ezen azon helyet
számlálhatunk elő, melyek a' Kas-
zonasállítás alól kivétel nélkül
azokban ohajzanót mind azon
épületeket megnevezeseni, melyek
a' törvények: miután a' város s
faluházak, s több ilyenek.

A' Bel. Ezen a' Kaszonaság által
okozott káros megérzését módja
elő nem adhatván, külsőlegesen

lástól, ha erre nézve valami ró,
vid úr salátásmét ki. Illyen lenne
például, ha a' kárselet a' legköze,
lebbi hadi számolás' általánával
beszámoláskoránál.

az St. Eben ex all. panis panis
duas libras ponderis posoniensis
habeat; non sit ex granis inusi-
tatis, avena, panico, vel milio, ve-
rum ex tritico, aut siligine, vel
ex frumento mixto piscus; quod
tamen regulamentale pretium
excedens carissima foret, miles salsi
etiam, quali incola utitur, pane
consensus esse debet. Ezen a' ara,
sél quali incola utitur pane na,
gyon határozatlannal látszik, de,
gaságban, sőt drágaságon kívül is
hányféle lisztből sült kenyérről
eset a' kasmár vgyei talos? Mi
különbség a' károl vidéki sváb,
a' kamosközi Iseller, és az avasi
v' bikkalyai nép közt? Veret közül
melyik kenyérre fog a' kostona
szórnatni? Bizonyosabb lenne
talán azt semmi javatába, hogy
az éles ára a' regulamentummi
ár meghaladván, akkor a' kato-
naság a' regulamentumhoz legkö-
zelebb jaro' keménnyel megelégu-
ni törekessék.

A' Stcl. Eben a' ferspons' ára ha,
tározásait meg. A' fersponsorás
az adósnép' főbb részei közé sor-
tózván, méltán lehetne talán ki-
válni, hogy annak ára is mint

aradó, és javallat Szerén a regu-
lamentum, országgyűlésen hasznos-
tását meg.

11. Rév

A' katonai rendszarról

A' második rész 105-109 §§-ban
a' katonai személyek által a
zón sérelmeiről adatik javallat.
de bár mi ezéle irányosnak is ki-
merítönek és részét ez, szabályok
bizonyítja mind azáltal, hogy a' meg-
séres polgári fel így sem jog es-
légsébe nyesheti. köztön séres
múva vagyon, hogy a' sérelme a'
zó katoná vagy más erre huz
szokos által séresen, vagy illető
felsővége által már megkü-
szemel, 's többé kereset alá nem
véreshözök jelenteni; Vez esen
fel körül mind egyiben a' meg-
séres polgári személy, 's így esen
szor magat a' törvényhasznoságot
méltsátlannul kijáratnak. E' ki-
járás' megelőzésére az eseret
gyakoriságot sérintven sérelme
módoiról gondostodni. fő lenne
talán ha a' bejarszott katoná
személynek mind addig, míg a' pa-
nass a' maga után el nem ir-
szesit, más helyre által séresen
sem szolgálatsból elbesáttatni, vag-
rövid úton megfenyittetni meg
nem engedhetné.

Megyei Levéltár
Nyíregyháza

A' 130d. §-ban a' törzománybe-
li Biztosról séresit szó. Ezen tárgy
az első rész előtt álló bevezetés

végén bővebben említett. Ott
meg van az is határozva, hogy a
szóban forgó hivatalra csak ne,
nem, bírók, érdemek, 's a tör,
vényhatóságok és a bíróságok köz
dolgois jól érő lejjel nevez,
tesznek. Ugyan ott javallatba
teszik, hogy a Bíróságot rangja
és fizetése emeltesék. A rangos
illetőleg ninesen semmi ellen,
vesésűnt, de a fizetését házi tör,
ből, követségűleg az adórónip' irra,
dással teressé vagyontájából sebrin
ti, ott könnyen fel nem emeltes,
hesik.

Megyei Levéltár
Nyíregyháza